

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA EFECTUADA ALS CARRERS DE
PICALQUERS, NÚM. 2-14 I D'EN ROIG, 24.

BARCELONA (BARCELONÈS)

Codi MHCB: 135/04

Dates de la intervenció: 29 de setembre a 6 d'octubre de
2004.

Laia Santanach i Suñol

Març de 2005

ÍNDEX

1. Fitxa tècnica	3
2. Situació del jaciment	4
3. Notícies històriques i intervencions anteriors	6
4. Motivacions i objectius de la intervenció	13
5. Metodologia	14
6. Descripció dels treballs realitzats	15
7. Conclusions	18
8. Bibliografia	19

ANNEXES

Repertori estratigràfic

Materials mobles

- **Inventari**

Documentació gràfica

- **Documentació fotogràfica**
- **Documentació planimètrica**

1. Fitxa tècnica

NOM DEL JACIMENT	Carrers de Picalquers, 2-14 i d'en Roig, 24.
UBICACIÓ	Barri del Raval, Districte de Ciutat Vella Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 430549.89 Y: 4581538.82 Z: 10,22 m.s.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	29 de setembre – 6 d'octubre de 2004
PROMOTOR	FECSA ENDESA
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Laia Santanach i Suñol

2. Situació del jaciment

El seguiment arqueològic que s'ha efectuat, i del qual presentem la memòria, s'ha portat a terme al nucli antic de Barcelona, concretament al barri del Raval, en un indret amb terrenys quaternaris.

La ciutat de Barcelona es troba dins d'un terme municipal que s'estén a la costa de la mar Mediterrània en una plana d'uns 5 km. d'amplària (l'extensió total del terme és de 91,41 km²), limitada al NW per la serra de Collserola (que culmina a 512 m. al cim del Tibidabo), entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besós. La seva funció de capital ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció Nord-Sud la Catalunya central (el Llobregat i l'eix dels rius Besós-Congost-Ter) i que accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell el primer i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el seguit de turons suara anomenats. El Pla, que des de Collserola va baixant suaument i d'una manera regular, en el punt de contacte entre la Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura de continuïtat amb la presència d'un salt o esglaó d'uns vint metres, clarament visible en la morfologia urbana. Aquest tall va ser aprofitat per la defensa, recolzant-hi les muralles, o per a l'economia, instal·lant a les moles diversos molins aprofitant el sallent. De l'esglaó cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral.

Així doncs, el Pla es pot dividir en tres sectors: El *Pla inclinat*, els *turons arran de mar*, i el *pla de baix*, que correspondria a la zona compresa entre l'esglaó i el mar. En aquest sector hi dominen materials al·luvials més fins

aportats per rieres, torrents i les aigües d'escorrentiu que baixen de la serra i, també, dels corrents marins.

Des del punt de vista urbanístic la ciutat de Barcelona consta de diverses àrees organitzades en districtes. Prop del mar i dominat al sud pel gran promontori de Montjuïc hi ha el nucli antic, on la ciutat restà reclosa fins a la desaparició de les muralles durant el segle XIX. Aquest espai inclou, d'una banda, un nucli central anomenat barri gòtic que correspon a la primitiva ciutat romana i, de l'altra, un seguit de ravals situats al seu voltant que es van formar en època medieval, dins el perímetre de les muralles aixecades al segle XIV. Al nord de la ciutat antiga s'estén l'Eixample, una àmplia zona quadriculada planificada a la segona meitat del segle XIX, segons el pla d'Ildefons Cerdà, un cop s'havien enderrocat les muralles que encerclaven la ciutat i que oprimia el seu desenvolupament.

D'aquesta manera, hem de situar els treballs que aquí ens ocupen en una zona de la Barcelona medieval que comença a formar part d'ella, de manera inqüestionable, a partir del S. XIV, amb la construcció de noves línies defensives, i que aviat es va convertir en el descongestionant d'una ciutat emmurallada amb poc espai per expandir-se.

3. Notícies històriques i intervencions anteriors

Notícies històriques

La zona on s'ha portat a terme la intervenció arqueològica que és objecte d'aquesta memòria va formar part de l'*ager* o territori de la *Colonia Iulia Augusta Faventia Paterna Barcino*, ciutat romana fundada en època d'August.

Aquest *ager* era creuat per diverses vies de comunicació. Concretament, molt a prop de la zona afectada per la intervenció hi havia una de les vies d'entrada a la ciutat, procedent de la vall del Llobregat, que correspon aproximadament al traçat dels actuals carrers de Sant Antoni Abat, de l'Hospital i de la Boqueria¹.

D'altra banda, com ja s'ha dit més amunt, la zona en què s'ha portat a terme el control arqueològic forma part de l'antic barri del Raval i, per tant, quedà inclòs dins del recinte fortificat medieval de la ciutat de Barcelona.

Concretament, el Raval va quedar encerclat per la muralla que féu construir Pere el Cerimoniós a la segona meitat del segle XIV. Si bé la ciutat de Barcelona havia viscut reclosa durant molts segles dins del perímetre de la muralla romana del segle IV, el notable creixement demogràfic experimentat a partir del segle XII i, encara més, al XIII, va posar de manifest la necessitat de protegir dins d'un cercle més ampli de muralles els barris que s'havien format entorn dels camins que accedien a la ciutat primitiva i que es coneixien amb el nom genèric de vilanoves. La construcció d'aquest segon recinte emmurallat s'inicià durant la segona meitat del segle XIII. La construcció de la muralla del Raval es plantejà a mitjans del segle XIV, amb l'objectiu d'incorporar terrenys de conreu (per tal de preveure els problemes d'un possible setge), mentre que la muralla de la zona de la Rambla es va deixar com una segona línia de defensa.

---

¹ BELTRÁN, MIRÓ i PUIG, 1996.

La muralla del Raval, a més de protegir nombrosos convents, alguns hospitals, les Drassanes i construccions menors situades bàsicament al llarg dels camins d'accés a les portes de la muralla de la Rambla, tancava i resguardava un espai ben regat per aigües de sínies que probablement es dedicava ja anteriorment a l'horticultura. L'emmurallament d'aquest espai de "seguretat militar", però, en facilità i afavorí la urbanització i el poblament, així com també ho féu la presència de monestirs i convents, que foren llocs d'atracció a l'ombra dels quals es van construir cases (generalment de poca categoria) on acudiren a viure-hi gent econòmicament dèbil i necessitada². D'aquesta manera, el Raval fou l'àrea més important novament urbanitzada de la ciutat a partir de mitjan segle XIV³.

No obstant això, a finals del segle XV la zona edificada del Raval no arribava a una quarta part de la seva extensió total protegida per la muralla. En aquest sentit, es té coneixement, gràcies als llibres d'assistència als pobres vergonyants de la parròquia del Pi, que durant el segle XV els carrers de Picalquers i d'en Roig tenien ja una notable quantitat d'habitants, si bé amb una ínfima categoria socioeconòmica⁴. Malgrat això, l'any 1740 la superfície edificada al barri no sobrepassava un terç de l'espai total⁵.

Fou precisament aquesta disponibilitat de sòl la que facilità la instal·lació de noves institucions que necessitaven gran quantitat d'espai (presons, fàbriques, esglésies, institucions benèfiques i, sobretot, convents), fins al punt que el Raval arribà a ser el barri per excel·lència dels convents des del segle XVII fins a ben entrat el segle XIX (a les noves institucions se'ls havia de sumar les ja existents prèviament a la construcció de la muralla). Tant és així, que, abans de la desamortització, hi hagueren al Raval trenta cases conventuals diferents, en comparació amb les vuit dels barris de Sant Pere i les dotze de la resta de la Barcelona emmurallada⁶.

---

² CLARAMUNT, 1984, pàg. 202.

³ GUÀRDIA i GARCIA ESPUCHE, 1992, pàg. 62.

⁴ CLARAMUNT, 1984, pàg. 198-199.

⁵ CLARAMUNT, 1984, pàg. 202-203.

⁶ FABRE i HUERTAS, 1977, pàg. 289, 294 i 295.

Per proximitat a la zona on s'ha portat a terme la present intervenció arqueològica, destaquem les següents institucions:

- a) l'Hospital de la Santa Creu, que fou fundat el 1401 a partir de la unificació de diferents hospitals i que s'amplià i modificà durant els segles XVI i XVIII, si bé no se'n modificà l'estructura⁷.
- b) el Convent de Santa Maria de Jerusalem, que ocupava el lloc de l'actual plaça de la Gardunya. Les monges hi varen anar el 1475 quan els fou cedida l'antiga Casa d'en Porta, que havia estat anteriorment de les monges de Sant Domènec (1371-1423). Fou enderrocat el 1868⁸.
- c) el Convent de Sant Josep, que estava ubicat a part del solar on actualment hi ha el Mercat de la Boqueria. L'església es consagrà el 1593, però la façana i la resta del convent no van finalitzar-se fins a l'any 1612. Fou incendiat el 1835 i enderrocat poc després⁹.
- d) i el Convent de Sant Agustí Nou, la comunitat de la qual arribà procedent del barri de la Ribera, on el 1714 fou destruït pràcticament en la seva totalitat l'antic convent gòtic¹⁰. El 1750 la comunitat es va traslladar al nou edifici des del convent antic. El convent va ser desamortitzat l'any 1835 i trossejat: la biblioteca va passar a ser el teatre Odeon i part del teatre Romea, una altra part fou ocupada per cases particulars i, pel que fa a l'església, es mantingué com a tal, si bé en restà inacabada la façana¹¹.

Al segle XIX, el barri va canviar molt considerablement. D'una banda, va tenir-hi un gran impacte l'exclaustració de 1835 i la desaparició definitiva d'antics convents el 1909. D'altra banda, va ser afectat directament per l'enderrocament de les muralles, a mitjan del s.XIX. I finalment, s'hi van portar a terme determinades obres per tal d'esponjar el barri, que s'havia convertit en densament poblat (entre el 1693, que era rural, i el 1859, que ja s'havia edificat,

---

⁷ MIRÓ, 2000, pàg. 168-170.

⁸ FÀBREGAS i SUBIRANAS, 2003, pàg. 325; CLARAMUNT, 1984, pàg. 195.

⁹ FÀBREGAS i SUBIRANAS, 2003, pàg. 325.

¹⁰ CIRICI, 1975, pàg. 167.

¹¹ FABRE i HUERTAS, 1977, pàg. 294.

la població es va multiplicar per disset i es van fer pisos realment disminuïts i mal ventilats¹²). Aquestes obres consistiren en l'obertura del nous carrers: del Doctor Dou, del Notariat, del Pintor Fortuny i dels Àngels, als solars procedents del convent del Carme¹³, entre d'altres.

Intervencions anteriors

Tenint en compte la notable quantitat d'excavacions arqueològiques que s'han portat a terme al barri del Raval, ens limitarem únicament a exposar aquelles més immediates a la zona intervinguda i que més dades han proporcionat pel que fa al desenvolupament urbanístic de l'àrea.

En primer lloc, citarem la intervenció realitzada el 1992 a l'antic Hospital de la Santa Creu. Aquesta constà de dues fases diferenciades: l'excavació de les voltes de la sala de reserva de la Biblioteca de Catalunya, d'una banda, i l'efectuació de rases i sondejors a la Sala de Ciències i al pati del carrer de les Egipcíaques, de l'altra. La primera fase va permetre estudiar la tècnica constructiva de les voltes reblertes de ceràmica, així com també obtenir una mostra significativa de ceràmica barcelonina de la darrerria del segle XVII – inicis del segle XVIII (es tractava d'un conjunt tancat de ceràmica de rebuig). Pel que fa als resultats de la segona fase, es documentaren restes de diverses dependències de l'antic Hospital, força arrasades (no aparegueren, en canvi, estructures prèvies a la construcció de l'Hospital)¹⁴.

Es va produir una nova intervenció arqueològica a la zona l'any 2001, quan es va excavar a l'Escola Milà i Fontanals (al carrer del Carme, núm. 78, a la cantonada amb el carrer d'Agustí Duran i Sanpere). Es van documentar dos grans retalls d'ús indeterminat del segle XV, part de la façana oest del convent de monges mínimes (del qual es tenen referències a partir dels segle XVII), grans retalls plens de ceràmica del segle XVII (probablement van ser fets per extreure argila), diverses habitacions del segle XVIII, i, a la part excavada del

---

¹² AA. VV., 1999, pàg. 223.

¹³ CIRICI, 1975, pàg. 155.

¹⁴ MIRÓ, 1992 i 2000.

convent, un conjunt d'estances que durant el segle XIX estaven destinades a usos agrícoles i ramaders¹⁵.

A finals de 2001 i principis de 2002 es va realitzar una excavació arqueològica al solar de la cantonada del carrer del Carme amb el carrer de la Riera Alta, en què es van documentar estructures a partir del segle XVIII (tant destinades a activitats fabrils com a habitatges)¹⁶.

Ja per acabar, esmentarem, per la proximitat a la zona objecte de la present memòria, el seguiment arqueològic efectuat el 2003 al carrer de l'Hospital, núm. 93, que va afectar també el carrer d'en Roig. Precisament en aquest carrer, es va exhumar un mur que transcorria paral·lel a l'actual façana i del qual es van poder documentar 25 cm. d'amplada (la resta del mur, no visible, es trobava sota l'edifici existent en l'actualitat). Sembla ser que correspondria a la fonamentació de les cases existents amb anterioritat a les actuals i que haurien estat enderrocades durant els segles XVIII-XIX¹⁷.

---

¹⁵ CASAS, 2003.

¹⁶ CALPENA, 2003.

¹⁷ DELGADO, 2003 o post.

4. Motivacions i objectius de la intervenció

El seguiment arqueològic de la present memòria es va originar arran d'una obra promoguda per l'empresa FECSA ENDESA per tal de realitzar una estesa subterrània de cable elèctric. Com que l'àrea afectada forma part d'una Zona d'Interès Arqueològic i d'alt valor històric de la ciutat de Barcelona, es va plantejar la necessitat de realitzar una intervenció arqueològica preventiva.

El control arqueològic de l'obra s'encarregà a l'empresa de gestió arqueològica ATICS, S. L., i l'arqueòloga Laia Santanach n'assumí la direcció tècnica. Els treballs de control es dugueren a terme sota la supervisió del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona. Pel que fa als treballs d'estesa de cable, foren executats per l'empresa ESPELSA.

Amb el control arqueològic es pretenia localitzar i documentar possibles restes patrimonials que poguessin veure's afectades per l'actuació urbanística, i, d'aquesta manera, obtenir la màxima informació possible de l'àrea afectada per tal de complementar els estudis realitzats fins a l'actualitat.

5. Metodologia

Tal i com el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona especifica, en aquesta intervenció arqueològica s'ha utilitzat el mètode de registre ideat per E. C. Harris¹⁸ i A. Carandini¹⁹.

Es tracta d'una metodologia sistemàtica que consisteix a registrar objectivament els estrats que s'exhumen, amb l'objectiu d'entendre'n la formació, delimitació i ordre de deposició. Per a fer-ho, es numera els estrats sota el nom d'"unitat estratigràfica" (u. e.), de manera que se'ls individualitza uns dels altres. Cada u. e. es registra en una fitxa on s'indiquen les dades que permeten la seva correcta identificació i descripció (ubicació en el jaciment, característiques físiques, posició física respecte a la resta d'u. e. del jaciment amb les quals es relaciona).

Aquest mètode també inclou la realització de material gràfic: planimetria d'una banda i fotografia de l'altra. La planimetria es concreta en plantes i seccions, les quals ens donen, respectivament, una visió diacrònica i una de sincrònica de les troballes realitzades. Pel que fa al material fotogràfic, és imprescindible per a la constància visual dels treballs realitzats.

Cal esmentar també el tractament que es dona al material arqueològic, si n'apareix durant els treballs d'excavació. En primer lloc, es renta amb aigua (sempre que sigui possible per les característiques del material) i se sigla cada peça, per tal de deixar constància del seu lloc de procedència (la sigla consisteix en el codi del jaciment –amb l'any– i la unitat estratigràfica a què pertany el material). I, en segon lloc, les peces preferents, és a dir, aquelles que tenen forma o una decoració prou important, es dibuixen i reben un número, per tal que quedin individualitzades.

---

¹⁸ HARRIS, 1991.

¹⁹ CARANDINI, 1997.

6. Descripció dels treballs realitzats

Els treballs es desenvoluparen entre el 29 de setembre i el 6 d'octubre de 2004 (ambdós dies inclosos) i consistiren en l'obertura d'una rasa a la vorera del carrer de Picalquers que acabava creuant el carrer d'en Roig davant del núm. 24.

La rasa, de 40 cm. d'amplada, anava paral·lela a la línia de façanes del carrer de Picalquers, a una distància d'entre 70 i 80 cm. S'iniciava davant del núm. 14 (recorria 2'2 m. de la façana) i s'estenia fins a superar la façana del núm. 2; a partir d'aquest punt, creuava el carrer d'en Roig i acabava just a tocar de la façana del núm. 24 d'aquest carrer.

La seva orientació era de nord-oest a sud-est durant els 22 primers metres i de nord-est a sud-oest durant els 40 següents²⁰.

El procés de treball fou el següent: l'extracció del paviment i de la seva preparació de formigó es va portar a terme mitjançant martell compressor, mentre que el buidatge de la rasa fins a la profunditat desitjada es va fer o bé amb una màquina retroexcavadora tipus "Bobcat", o bé de manera manual, utilitzant pic i pala, si la presència de serveis impedia fer-ho mecànicament²¹.

Les unitats estratigràfiques que aparegueren durant el procés d'excavació es van anar numerant de manera correlativa a partir del núm. 100, ja que es va donar aquest número identificador a la rasa (Rasa 100)²².

Es va documentar la següent estratigrafia:

- El nivell de paviment actualment en ús al carrer de Picalquers (**u. e. 101**). Es composava de lloses de ciment rectangulars i la seva preparació de formigó. Les lloses feien 40 x 40 cm. i tenien un gruix de 7 cm. La preparació de formigó estava formada per una primera capa d'un

---

²⁰ Vegeu, als Annexes: "Planimetria", fig. B.

²¹ Vegeu, als Annexes: "Documentació fotogràfica", fig. 3 a 4.

²² Per a les unitats estratigràfiques, vegeu, als Annexes: "Documentació fotogràfica", fig. 5 a 7.

gris fosc i de textura més fina (d'uns 6 cm. de potència) i una segona capa, d'un gris més clar i amb més grava incorporada, que tenia un gruix d'entre 20 i 24 cm. En total, la u. e. 101 tenia una potència d'entre 26 i 30 cm., aproximadament (és a dir, que apareixia entre 9'84 i 9'58 o 9'54 m. s. n. m.). La unitat estratigràfica 101 cobria l'estrat 102 i el 103.

- La **u. e. 102** consistia en sauló de color marró grisós barrejat amb terra i pedres. Presentava també clapes escadusseres d'argila roja i algunes taques negres aïllades; així mateix, anava acompanyada de restes de material constructiu contemporani. Es tractava d'un estrat que rebria rases realitzades per a instal·lar serveis en un moment no gaire allunyat en el temps (vam trobar, d'una banda, serveis d'aigua i de gas que seguien longitudinalment la nostra rasa i, de l'altra, serveis de subministrament d'aigua i d'electricitat, així com clavegueres, que la creuaven transversalment). No es pogué documentar la potència total d'aquest estrat, ja que s'estenia més enllà de la profunditat màxima a què es va arribar (entre 64 i 77 cm. respecte la cota actual del sòl). Es pot dir, doncs, que la u. e. 102 es documentà entre 9'58-9'4 i 9'2-9'07 m. s. n. m. Aquesta unitat era coberta per les u. e. 101 i 104 i tallava la u. e. 103. S'exhumaren diversos fragments de ceràmica moderna i contemporània associats a aquesta u. e.
- La **unitat estratigràfica 103** era formada per argila vermella molt homogènia. Ocupava únicament la zona de rasa de davant del núm. 2 del carrer de Picalquers, concretament, els 13 m. més sud-occidentals de la façana, amb l'excepció de 2 m. al centre d'aquest espai per on passaven serveis (en aquests 2 m. apareixia la u. e. 102). La potència total d'aquest estrat no es va poder documentar, ja que s'estenia més enllà dels aproximadament 70 cm. a què es va aprofundir. La vam documentar, doncs, entre 9'56 i 8'86 m. s. n. m. La u. e. 103 era coberta per la 101 i tallada per la 102. No va aparèixer material arqueològic associat a aquest estrat.
- Finalment, es documentà la **unitat 104**. Es tractava del paviment d'asfalt del carrer d'en Roig i la seva preparació de formigó. Amb 12 cm. de

potència, l'asfalt apareixia entre 9'8 i 9'68 m. s. n. m., mentre que el formigó de preparació s'estenia entre 9'68 i 9'4 m. s. n. m. Aquesta unitat estratigràfica cobria la 102.

7. Conclusions

La intervenció als carrers de Picalquers, 2-14, i d'en Roig, 24, va servir per constatar la inexistència d'estructures arqueològiques a la zona afectada (aquesta afirmació, és clar, és vàlida únicament fins a la cota màxima a què es va aprofundir, que ja hem especificat que fou d'entre 64 i 77 cm., depenent de la zona –és a dir, d'entre 9'2 i 9'07 m. s. n. m.–).

En concret, es va documentar el paviment actualment en ús dels carrers de Picalquers i d'en Roig i la seva preparació de formigó (unitats estratigràfiques 101 i 104), el sauló barrejat amb terra que rebria rases de serveis efectuades recentment (u. e. 102) i un nivell d'argiles roges sense material arqueològic associat que va aparèixer sota el paviment del carrer de Picalquers, davant del núm. 2.

Així doncs, des d'un punt de vista arqueològic, podem parlar de resultats negatius. Ara bé, l'aparició de fragments ceràmics moderns i contemporanis en la unitat estratigràfica 102 (el sauló de rebliment de les rases de serveis recents), ofereix un cert interès des d'un punt de vista ceramològic, si bé es tracta d'exemples de produccions ja molt conegudes i treballades pels estudiosos²³.

En qualsevol cas, caldrà esperar que futures intervencions a l'àrea ajudin a resoldre els interrogants que se'ns plantegen en l'actualitat sobre el poblament i l'urbanisme de la zona al llarg de la història. Cal ressaltar, en aquest sentit, que amb aquesta intervenció no s'ha exhaurit el potencial arqueològic de la zona (s'han realitzat únicament rases d'escassa profunditat).

---

²³ Per a veure en detall la tipologia dels fragments recuperats, consulteu, als Annexes: "Materials mobles. Inventari".

8. Bibliografia

- AA. VV. (1999): *Els Barris de Barcelona. Volum I. Ciutat Vella. L'Eixample*. Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana. Barcelona.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA. BCNPIC: *Punt d'informació cartogràfica de Barcelona*.< <http://www.bcn.es/cgi-bin/pt.pl?url=/guia/bcnpicc.html>>(consultada el 21 de febrer de 2005).
- BATLLE i GALLART, Carme; VINYOLES i VIDAL, Teresa (2002): *Mirada a la Barcelona medieval des de les finestres gòtiques*. Rafael Dalmau, editor. Barcelona.
- BELTRÁN, J.; MIRÓ, C.; i PUIG, F. (1996): *Memòria de la intervenció arqueològica al Mercat de la Boqueria. Barcelona. Ciutat Vella. Maig - Juny de 1995*. Servei d'Arqueologia. Generalitat de Catalunya. Inèdita.
- CALPENA i MARCOS, Daria (2003): *Memòria arqueològica. Solar C/ Carme amb C/ Riera Alta (Districte Ciutat Vella). Codis: 734/01-10/02. Desembre 2001 - Gener 2002*. Servei d'Arqueologia. Generalitat de Catalunya. Inèdita.
- CARANDINI, Andrea (1997): *Historias en la tierra. Manual de excavación arqueológica*. Crítica. Barcelona.
- CASAS BLASI, Joan (2003): "Intervenció arqueològica a l'Escola Milà i Fontanals (carrer del Carme 78, de Barcelona)". A: *II Congrés d'arqueologia medieval i moderna a Catalunya. Actes*. ACRAM. Sant Cugat del Vallès. Pàg. 395-406.
- CERDÀ i MELLADO, Josep Antoni (2001): *La ceràmica catalana del segle XVII trobada a la plaça Gran (Mataró)*. Associació Catalana de Ceràmica Decorada i Terrissa. Barcelona.
- CIRICI, Alexandre (1975): *Barcelona paso a paso*. Teide. Barcelona.

- CLARAMUNT, Salvador (1984): “La formació del Raval de la Rambla”. A: *El Pla de Barcelona i la seva història. Actes del I Congrés d’història del Pla de Barcelona, celebrat a l’Institut Municipal d’Història els dies 12 i 13 de novembre de 1982*. La Magrana. Barcelona. Pàg. 183-203.
- DELGADO FLORES, Sergio (2003): *Memòria del seguiment arqueològic al Carrer Hospital, 93. Barcelona, gener de 2003. Codi 004/03*. Servei d’Arqueologia. Generalitat de Catalunya. Inèdita.
- FABRE, J.; i HUERTAS CLAVERIA, J. M. (1977). *Tots els barris de Barcelona. Vol. VII: Els polígons (2) i el Districte Cinquè*. Edicions 62. Barcelona.
- FÀBREGAS ESPADALER, Marta; SUBIRANAS FÀBREGAS, Carme (2001): *Memòria de l’excavació arqueològica d’urgència al solar de les noves oficines de direcció del mercat de Sant Josep, la Boqueria. Barcelona. Febrer – març 1999*. Servei d’Arqueologia. Generalitat de Catalunya. Inèdita.
- FÀBREGAS ESPADALER, Marta; i SUBIRANAS FÀBREGAS, Carme (2003): “Intervenció arqueològica al Mercat de Sant Josep, la Boqueria (Barcelona)”. A: *II Congrés d’arqueologia medieval i moderna a Catalunya. Actes*. ACRAM. Sant Cugat del Vallès. Pàg. 325-330.
- FLORENSA, Francesc (2001): *Memòria de les rases arqueològiques realitzades a la zona anomenada Pla Central del Raval- 2a Fase (Barcelona) del 8 d’octubre al 23 de novembre i el 21 de desembre de 1999*. Servei d’Arqueologia. Generalitat de Catalunya. Inèdita.
- GRANADOS, Oriol (1991): ‘Estructura urbana de la ciutat romana’. A: *Història de Barcelona. Volum 1. La ciutat antiga*. Dirigit per Sobrequés i Callicó, Jaume. Enciclopèdia Catalana i Ajuntament de Barcelona. Barcelona. Pàg. 139-201.
- GUÀRDIA, Manuel, i GARCIA ESPUCHE, Albert (1992): “Consolidació d’una estructura urbana; 1300-1516”. A: *Història de Barcelona. Volum 3:*

La ciutat consolidada (segles XIV i XV). Dirigida per Sobrequés i Callicó, Jaume. Enciclopèdia Catalana. Barcelona. Pàg. 35-72.

- HARRIS, Edward C. (1991): *Principios de estratigrafía arqueológica*. Crítica. Barcelona.
- HUERTAS, Josefa; RODRÍGUEZ, Marta (2000): “Muralla medieval de Barcelona: Darreres intervencions arqueològiques”. A: *1r Congrés d'arqueologia medieval i moderna a Catalunya. Actes*. ACRAM. Igualada. Pàg. 16-23.
- LLORENS, Jordi (1989): *Ceràmica catalana de reflex metàl·lic. Segles XV al XVII*. F. Llorens, S. A. Barcelona.
- MIRÓ, Núria (1992 o post.): *Memòria de la intervenció arqueològica a l'antic Hospital de la Santa Creu. Biblioteca de Catalunya (Ciutat Vella, Barcelona). Febrer - març de 1992*. Servei d'Arqueologia. Generalitat de Catalunya. Inèdita.
- MIRÓ, Núria (2000): “Excavació de les voltes de la sala de reserva de la Biblioteca de Catalunya, antic Hospital de la Santa Creu, Barcelona (el Barcelonès)”. A: *1r Congrés d'arqueologia medieval i moderna a Catalunya. Actes*. ACRAM. Igualada. Pàg. 168-176.
- SANZ PARERA, Miquel (1988): *El Pla de Barcelona. Constitució i característiques físiques*. Amelia Romero, editora. Sant Cugat del Vallès.
- TELESE COMPTE, A. (1991): *La vaixella blava catalana de 1570 a 1670*. Edició de l'autor.

ANNEXES

Repertori estratigràfic

Materials mobles

- **Inventari**

Documentació gràfica

- **Documentació fotogràfica**
- **Documentació planimètrica**

Repertori estratigràfic

Fitxa d'unitat estratigràfica		UE : 101	
Sector: Rasa 100.		Fase: --	Cronologia: Segle XX-XXI.
DEFINICIÓ :	Paviment actualment en ús del carrer de Picalquers i la seva preparació de formigó.		
DESCRIPCIÓ :	Estrat superficial format per lloses de ciment rectangulars (de 40 x 40 cm. i 7 cm. de gruix) i la seva preparació de formigó. Aquesta estava formada per una primera capa d'un color gris fosc i de textura més fina (d'uns 6 cm. de potència) i una segona capa, d'un gris més clar i amb més grava incorporada, que tenia un gruix d'entre 20 i 24 cm. En total, la u. e. 101 tenia una potència d'entre 26 i 30 cm., aproximadament (és a dir, que apareixia entre 9'84 i 9'58 o 9'54 m. s. n. m.).		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		És reblert per
	Cobreix a	102, 103.	És cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'unitat estratigràfica		UE : 102	
Sector: Rasa 100.		Fase: --	Cronologia: Segle XX-XXI.
DEFINICIÓ :	Rebliment modern de rases de serveis recents.		
DESCRIPCIÓ :	Sauló de color marró grisós barrejat amb terra i pedres, amb clapes escadusseres d'argila roja, taques negres aïllades i presència de restes de material constructiu contemporani. Es tractava d'un estrat que reblia rases realitzades en un moment no gaire allunyat en el temps per tal d'instal·lar serveis. No es pogué documentar la potència total d'aquest estrat, ja que s'estenia més enllà de la profunditat màxima a què es va arribar (entre 64 i 77 cm. respecte la cota actual del sòl). Es documentà, doncs, entre 9'58-9'4 i 9'2-9'07 m. s. n. m. S'hi recuperaren diversos fragments de ceràmica moderna i contemporània.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		És reblert per
	Cobreix a		És cobert per
	Talla a	103.	Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'unitat estratigràfica		UE :103	
Sector: Rasa 100.		Fase: --	Cronologia:
DEFINICIÓ :	Estrat.		
DESCRIPCIÓ :	Argila vermella molt homogènia. Ocupava únicament la zona de rasa de davant del núm. 2 del carrer de Picalquers, concretament, els 13 m. més sud-occidentals de la façana, amb l'excepció de 2 m. al centre d'aquest espai per on passaven serveis (en aquests 2 m. apareixia la u. e. 102). La potència total d'aquest estrat no es va poder documentar, ja que s'estenia més enllà dels aproximadament 70 cm. a què es va aprofundir (es documentà, per tant, entre 9'56 i 8'86 m. s. n. m.). No va aparèixer material arqueològic associat a aquest estrat.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		És reblert per
	Cobreix a		És cobert per 101.
	Talla a		Tallat per 102.
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'unitat estratigràfica		UE :104	
Sector: Rasa 100.		Fase: --	Cronologia: Segle XX-XXI.
DEFINICIÓ :	Paviment d'asfalt actualment en ús al carrer d'en Roig.		
DESCRIPCIÓ :	Paviment d'asfalt del carrer d'en Roig i la seva preparació de formigó. La potència d'aquest nivell estratigràfic era de 12 cm. (l'asfalt apareixia entre 9'8 i 9'68 m. s. n. m. i el formigó entre 9'68 i 9'4 m. s. n. m.).		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		És reblert per
	Cobreix a	102.	És cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

PICALQUERS 2-14 i D'EN ROIG 24. CODI MHCB 135/04

INVENTARI DE MATERIAL ARQUEOLÒGIC

U.E.	Núm.	Frag.	Class.	Def.		Tècnica	Pasta	Decoració		Acabats		Cronologia	Observacions
				Fragm.	Tipo.			Int.	Ext.	Int.	Ext.		
102		1	14128	FO	SEV?	TO	AO			EM	EM	XV	
102		1	14102	SN	TAL?	TO	AO			EM		XV	Motiu d'alàfies.
102		1	14102	SN	SEV?	TO	AO			EM		XV	
102		1	14104	VO	PDA	TO	AO			EM	EM	1a 1/2 s. XVII	Només es pot apreciar un fragment de l'orla, però es tracta probablement de volutes contraposades, de branquilló de volutes o de derivats (TELESE, 1991, pàg. 105 i 108).
102		1	14104	VO	PDA	TO	AO			EM	EM	1a 1/2 s. XVII	Sanefa de salsitxes dobles, unides per una línia ondulada a la part superior i inferior, i per una aspa a la part central (CERDÀ, 2001, pàg. 107).
102		1	14104	VO	ESC	TO	AO			EM	EM	2n terç s. XVII	Orla de circumferències concèntriques (anomenada sagnador). Boca lleugerament exvasada.
102		1	14306	FO	ESC	TO	AO			EM	EM	1a 1/2 s. XVII	Pisa.
102		1	14306	VO	PDA	TO	AO			EM	EM	1a 1/2 s. XVII	Pisa. Només es pot apreciar un fragment de l'orla, però es tracta probablement d'arc i mig punt, d'arc doble, d'arc simple replè, o bé d'arc doble i punt (TELESE, 1991, pàg. 122-124; CERDÀ, 2001, pàg. 105).
102		1	14200	NA	ESC	TO	AO			EM	EM	XV-XVI	N'apareixen de similars a LLORENS (1989, pàg. 25 i 28), entre la producció catalana similar a la valenciana.
102		1	14201	FO	PAT?	TO	AO			EM	EM	1a 1/2 s. XVII	Motiu de rodes esquemàtiques o rodes (CERDÀ, 2001, pàg. 82-85). Probablement de Barcelona.

PICALQUERS 2-14 i D'EN ROIG 24. CODI MHCB 135/04

INVENTARI DE MATERIAL ARQUEOLÒGIC

U.E.	Núm.	Frag.	Class.	Def.		Decoració				Acabats		Cronologia	Observacions
				Fragm.	Tipo.	Tècnica	Pasta	Int.	Ext.	Int.	Ext.		
102		1	14108	FO	PLA?	TO	AO			EM	EM	1a 1/2 s. XIX	Barcelona. Repeu anular.
102		1	14300	SN	PAT?	TO	AO			EM	EM	XVIII	Barcelona, probablement.
102		2	14300	SN	?	TO	AO			EM	EM	XVI-XVIII	Es tracta de dos fragments de peces diferents.
102		1	14300	SN	?	TO	AO			EM	EM	XV	Barcelona?
102		1	14301	VO	Sucre ra? Cafete	MO	AO			EM	EM	XIX	Pisa fina.
102		1	14300	FO	SEV? PLA?	TO	AO			EM	EM	XVI	Barcelona? Fons buidat.
102	1	1	14003	CO, VO	OLL	TO	GO			VE		XVI-XVIII	Catalunya. Diàmetre de boca: aprox. 14 cm. Vernís de color verd oliva. Probablement és un fragment de la mateixa peça que 135/04-102-2.
102	2	1	14003	SN	OLL	TO	GO			VE		XVI-XVIII	Catalunya. Vernís de color verd oliva. Probablement és un fragment de la mateixa peça que 135/04-102-1.
102		1	14003	CO, VO	OLL	TO	GO			VE		XVI-XVIII	Catalunya. Diàmetre de boca: aprox. 13 cm. Vernís de color verd oliva.
102		1	14003	SN	?	TO	GO			VE	VE	XVI-XIX	Vernís de color verd clar.

PICALQUERS 2-14 i D'EN ROIG 24. CODI MHCB 135/04

INVENTARI DE MATERIAL ARQUEOLÒGIC

U.E.	Núm.	Frag.	Class.	Def.		Tècnica	Pasta	Decoració		Acabats		Cronologia	Observacions
				Fragm.	Tipo.			Int.	Ext.	Int.	Ext.		
102		1	14003	SN	OLL	TO	GO			VE		XV-XVII	Vernís de color marró. Exterior fumat.
102	3	2	14003	VO	BAC	TO	GO		IN	VE		XVI-XVII	Vernís de color marró melat. Diàmetre de boca: aprox. 23 cm. Diàmetre exterior de l'ala: aprox. 28 cm. La incisió podria ser accidental. Probablement és un fragment de la mateixa peça que 135/04-102-4 i 135/04-102-5.
102	4	1	14003	VO	BAC	TO	GO			VE		XVI-XVII	Vernís de color marró melat. Diàmetre de boca: aprox. 23 cm. Diàmetre exterior de l'ala: aprox. 28 cm. Probablement és un fragment de la mateixa peça que 135/04-102-3 i 135/04-102-5.
102	5	1	14003	NA	BAC	TO	GO			VE		XVI-XVII	Vernís de color marró melat. Probablement és un fragment de la mateixa peça que 135/04-102-3 i 135/04-102-4.
102		1	14003	VO, CO	POA	TO	GO			VE		XVI-XVII	Barcelona. Vernís de color verd oliva. El vernís només cobreix el coll i la part superior de la panxa. Diàmetre de boca: aprox. 9 cm.
102		1	14003	BE	MOR	TO	GO			VE	VE	XVI	Vernís de color verd clar a l'exterior i melat verdós a l'interior. El fragment està format pel bec (dièdric i esmussat) i part d'una costella.
102		1	14002	SN	GER	TO	GO		IN			XV-XVI	La incisió consisteix en una estria horitzontal.
102		1	14002	FO	POA? CAT?	TO	GO					XIV-XIX	Repeu anular. Diàmetre exterior del repeu: aprox. 9 cm. Diàmetre interior del repeu: aprox. 8 cm.
102		1	14003	NA	CAT	TO	GO			VE		XVI-XVII	Barcelona. Vernís de color verd. La nansa és estriada al mig.
102		1	14003	NA	CAT	TO	GO			VE		XV	Vernís de color verd gòtic, químicament degradat per la permanència al subsòl.

PICALQUERS 2-14 i D'EN ROIG 24. CODI MHCB 135/04

INVENTARI DE MATERIAL ARQUEOLÒGIC

U.E.	Núm.	Frag.	Class.	Def.		Decoració				Acabats		Cronologia	Observacions
				Fragm.	Tipo.	Tècnica	Pasta	Int.	Ext.	Int.	Ext.		
102		1	14003	VO	PLA	TO	GO				VE	XVI-XVII	Vernís de color marró. Diàmetre de boca: aprox. 27 cm.
102		3	14003	VO	PLA	TO	GO				VE	XVI-XVII	Vernís de color marró. Diàmetre de boca: aprox. 25 cm. Es tracta de tres fragments de peces diferents.
102		1	14003	VO	PLA	TO	GO				VE	XVI-XVII	Vernís de color marró.
102		1	14003	VO	TAP	TO	GO			VE	VE	XVI-XVIII	Probablement Barcelona. Vernís de color marró.
102		1	14003	VO	TAP	TO	GO			VE		XVI-XVIII	Probablement Barcelona. Vernís de color verd clar melat.
102		1	14003	FO	GIB	TO	GO			VE		XVI-XVII	Vernís de color verd melat.
102		1	14005	FO	GER?	TO	GR					XIV-XVII	Probablement Barcelona.
102		1	14005	FO	FOG?	TO	GR					XIV-XVII	Probablement Barcelona.

SERVEI D'ARQUEOLOGIA
**TAULA CODIS PER A INVENTARI DE MATERIALS
 ARQUEOLÒGICS**
CERÀMICA
1. CLASSIFICACIÓ

11000	Prehistòria	13050	campaniana/vernís negre indeterminada
11001	Neolítica	13051	precampaniana
11050	del Coure	13052	campaniana A
11101	del Bronze	13053	campaniana A tardana
11101	del Bronze antic	13054	campaniana B
11102	del Bronze mig	13055	campaniana B-oide
11103	del Bronze final	13056	campaniana BC
12000	Protohistòrica sense determinar	13057	campaniana empuritana
12001	feno-púnica indeterminada	13058	etrusca vernís negre
12002	feno-púnica engalba vermella	13059	imitacions campanianes13101
12003	feno-púnica engalba negra	13060	vernís negre púnic
12004	no-púnica engalba comuna		
12005	grega d'occident	13100	terra sigillata indeterminada
12050	roja a torn	13101	presigillata
12051	engalba roja	13102	T S precoç
12052	pintada	13103	T S aretina
12053	comuna ibèrica	13104	T S itàlica
12054	grisa de la costa catalana	13105	T S tardo-itàlica
12055	grollera	13106	T S sudgàl·lica
12056	grans recipients d'emmagatzematge	13107	T S marmorata
13000	Món Clàssic sense determinar	13108	T.S clara B
13001	grega indeterminada	13109	T S hispànica tardana
13002	<i>buchero nero</i>	13110	T S hispànica indeterminada
13003	àtica figures negres	13111	T S africana A
13004	àtica figures vermelles	13112	T S africana A/D
13005	àtica vernís negre	13113	T S africana A/C
13006	taller de les petites estampetes	13114	T S africana C
13007	taller de Rhode	13115	T S africana D
13008	taller de Nikia-Ion	13116	T S africana indeterminada
13009	taller de pàteres 3 palmetes radials	13117	imitacions T S hispànica
		13118	T S clara
		13119	T S lucente

13120	paleocristina grisa	13300	àmfora indeterminada
13121	paleocristina ataronjada	13301	àmfora massaliota
13122	<i>late Roman C</i>	13302	àmfora feno-púnica
13123	produccions orientals (corintia)	13303	àmfora ebussitana
13124	vidriada romana	13304	àmfora romana
13125	imitacions lara D	13305	àmfora greco-itàlica
13126	paleocristina pintada	13306	àmfora itàlica
		13307	àmfora gàlica
13150	parets fines indeterminades	13308	àmfora hispànica
13151	parets fines itàliques	13309	àmfora bètica
13152	parets fines d'Acco	13310	àmfora de la Tarraconense
13153	parets fines sudgàliques	13311	àmfora lusitana
13154	parets fines "clofolla d'ou"	13312	àmfora africana
13155	parets fines hispàniques	13313	àmfora oriental
13156	imitacions parets fines	13314	suports d'àmfores
		13315	àmforiscs
13200	llàntia indeterminada	13316	disc terra cuita
13201	llàntia grega	13317	taps
13202	llàntia republicana	13318	fragments vasos retallats
13203	llàntia republicana vernís negre	13319	altres accessoris
13204	llàntia imperial	13320	<i>dollia</i>
13205	llàntia imperial de volutes	13321	àmfora rodia
13206	llàntia imperial de disc	13322	àmfora corintia
13207	llàntia africana de canal	13323	àmfora Samos
13208	llàntia africana		
13209	llàntia africana paleocristiana	13400	comuna a torn oxidada d'època indeterminada
13210	llàntia africana ARS	13401	comuna a mà oxidada d'època indeterminada
		13402	comuna a torn reduïda d'època indeterminada
13250	comuna oxidada	13403	comuna a mà reduïda d'època indeterminada
13251	comuna reduïda	13404	comuna oxidada d'època indeterminada
13252	comuna baix-imperial	13405	comuna reduïda d'època indeterminada
13253	comuna engalba blanca	13406	comuna a torn bescuitada indeterminada
13254	comuna engalba negra		
13255	comuna engalba vermella	13500	comuna oxidada medieval
13256	comuna roig pompeïa	13501	comuna reduïda medieval
13257	comuna itàlica	13502	comuna bescuitada medieval
13258	comuna africana de cuina		
13259	comuna emporitana oxidada		
13260	comuna de cuina acurada		
13261	imitacions comuna africana		
13262	comuna bescuitada		
13263	ceràmica comuna de Lípari		
13264	ceràmica daurada		
13265	ceràmica eivissenca tardo antiga		
13266	ceràmica de Pantelleria		
13267	ceràmica itàlica tardo antiga		

14000	Món medieval i modern indeterminat	14125	blanca i blava de la figueta
14001	comuna oxidada a mà	14126	blanca i blava de la cirera
14002	comuna oxidada a torn	14127	
14003	comuna oxidada vidriada	14128	blanca i blava Paterna-Manises
14004	comuna reduïda a mà	14129	blanca i groga "orla d'influència del Renaixement"
14005	comuna reduïda a torn		
14006	comuna reduïda vidriada	14200	reflex metàl·lic
		14201	reflex metàl·lic producció catalana
14050	islàmica indeterminada	14202	reflex metàl·lic de l'ungla
14051	islàmica verd-manganès	14203	reflex metàl·lic de sanefa amb gallons
14052	islàmica melada	14204	reflex metàl·lic de sanefa amb fulles
14053	islàmica corda seca total	14205	reflex metàl·lic de sanefa en negatiu
14054	islàmica corda seca parcial	14206	reflex metàl·lic decoració floral
14055	islàmica esgrafiada	14207	reflex metàl·lic de fons picat
14056	islàmica pintada	14209	reflex metàl·lic de pinzell-pinta
14057	islàmica daurada reflex metàl·lic)	14210	reflex metàl·lic decoració geomètrica
14058	islàmica a motlle	14211	reflex metàl·lic amb lletres o anagrames
14059	islàmica comuna oxidada	14210	reflex metàl·lic i blava
14060	islàmica comuna reduïda	14212	reflex metàl·lic de Paterna
14061	islàmica manganès sota coberta melada	14213	reflex metàl·lic de Manises
14062	islàmica vidrada	14214	reflex metàl·lic de Paterna-Manises
		14215	reflex metàl·lic sanefa reticulada
14100	vidrada blanca	14250	blanca i manganès
14101	blanca i blava	14251	blanca-manganès blau i manganès
14102	blanca i blava de Barcelona	14252	blanca-manganès verd i manganès
14103	blanca i blava catalana	14253	blanca-manganès verd i manganès de Paterna
14104	blanca i blava d'orles diverses	14254	blanca-manganès verd i manganès de Manises
14105	blanca i blava de la botifarrada	14255	blanca-manganès verd i manganès catalana
14106	blanca i blava de l'arracada	14256	blanca-manganès i verd
14107	blanca i blava d'influència francesa	14257	blanca-manganès i polícroma
14108	blanca i blava de la cirereta	14300	pisa blanca
14109	blanca i blava de faixes o sintes	14301	pisa decorada
14110	blanca i blava de la Segarra	14302	porcellana
14111	blanca i blava d'Escornalbou	14303	Pickman/Cartuja
14112	blanca i blava de la panotxa	14304	d'importació
14113	blanca i blava regalats	14305	maiolica ligur
14114	blanca i blava de Poblet	14306	polícroma
14115	blanca i blava de sanefa negativa	14000	vaixella segle XX
14116	blanca i blava de transició	15000	material ceràmic no recipient
14117	blanca i blava amb la Tau		
14118	blanca i blava d'influència de Savona		
14119	blanca i blava corbata o palmera		
14120	blanca i blava ditada		
14121	blanca i blava de blondes		
14122	blanca i blava de Paterna		
14123	blanca i blava de Manises		
14124	blanca i blava de Manises i groga		

2. DEFINICIÓ DEL FRAGMENT

sense forma	SN
sense definir	SD
perfil sense	PS
vora	VO
nansa	NA
arrencament de nansa	AN
coll	CO
carena	CR
llavi	LL
fons	FO
peu	PE
pivot	PI
bec	BE

Per a llànties:

<i>Infundibulum</i>	IN
Pico (<i>rostrum</i>)	RO
Orla (<i>margo</i>)	MA
Disc	DI
Volutes	VL

3. FORMA: Per a materials no classificats tipològicament. Bàsicament, ceràmiques prehistòriques, medievals i modernes)

Ceràmica a mà:

bol/vas carenat	BCA
bol/vas cilíndric	BCI
bol/vas bitroncocònic	BBT
bol/vas troncocònic	BTR
bol/vas elíptic	BEL
bol/vasglobular	BGL
bol/vasglobular amb coll	BGC
bol/vas germinat	BGE
Bol/vas múltiple	BMU
bol/vas ovoide	BOV
bol/vas perfil en S	BPS
bol/vas semiesfèric	BSE
bol/vas subesfèric o subesfèric de vora exvasada	BSU
copa	COP
cullera	CUL
formatgera	FOR
forma indeterminada	FIN
fragment retallat no perforat	FRN
fragment retallat perforat	FRP

gresol	GES
paleta	PAL
plat carenat	PCA
plat/tapadora	PLT
plata	PLA
suport	SOP
tassa	TAS

Ceràmica a torn:

Ceràmica grega

Alabastró	ALA
Àmfora	AMF
Aryballos	ARY
Hydria	HYD
Kalathos	KAL
kratera calze	KCA
kratera campana	KCP
krateracolumnes	KCO
kratera volutes	KVO
kylix	KYL
lebes	LEB
lekythos	LEK
oinochoe	OIN
pelike	PEL
skiphos	SKI
stamnos	STA
ungëntari bulb	UBU
ungëntari fusiforme	UFU
ungëntari	UGU

Ceràmica clàssica, medieval i moderna

abeurador	ABE
ampolla	AMP
abací	BAC
barral	BLN
bol	BOL
canalobre	CAN
cassola	CSS
cassola patina cendrosa	CSC
càntir	CAT
catúfol	CAF
colador	COL
copa	COP
coffi	COS
cremaperfums	CRP
cubell	CUB
escalfeta	ESF
escudella	ESC
escudella d'orelletes	EOR

fogó FOG
 formes amb abocador FAB
 formes obertesFOB
 formes tancades FTA
 forma indeterminada FIN
 fruiter FRU
 gerra GER
 gerreta GET
 gerro GRR
 gibrell GIB
 got GOT
 greixonera GRE
 guardiola GUA
 llàntia cassola i bec pessigat LCB
 llàntia peu alt LPA
 llàntia piquera LPI
 llumanera LLU
 menjadora MEN
 mesura MES
 morter MOR
 motlle MOT
 motlle sigillata MSG
 olla OLL
 olla pàtina cendrosa OPC
 orsa ORS
 pàtera PTT
 plat PAT
 plat d'ala PDA
 plat/tapadora PTA
 plat/tapadora vora fumada PTF
 plata PLA
 plat tallador PTL
 poal POA
 pot POT
 pot de farmàcia PFA
 rentamans REN
 safata SAF
 saler SLR
 salsera SAL
 servidora SEV
 setrill SET
 sitra SIT
 suport SOP
 suport d'anell SAN
 suport rodets SRD
 tallador TAL
 tapadora TAP
 tassa TAS
 tenalla TEN

test TES
 tinter TIN
 tupí TUP
 urna URN
 xocolatera XOC

Material ceràmic no recipient (codi classificació 15000):

artefacte no definit AND
 bola BLA
 cilindres de forn CFO
 dena DEN
 figura antropomorfa FAN
 figura zoomorfa FZM
 fragment d'argila indet. FAI
 fussiaiola FUS
 joguina JOG
 màscara MAS
 pes de teler circular PTC
 pes de teler oval PTO
 pes de teler rectangular PTR
 pes de teler indeterminat PTI
 pes de teler troncocònic PTT
 pipes PIP
 placa PLC
 rodets ROD
 tres peus terrisser TPT
 disc circular terrisser DCT
 suport llar de foc SLF
 peça circular foradada PCF

4. TÈCNICA

a mà MA
 a torn TO
 a torn lent TL
 a motlle MO
 motlle cistelleria MC
 ensamblada EN
 indeterminada IN

5. DECORACIÓ

acanalada AC
 aiguada AG
 aplicació AL
 aplicació metàl·lica AM

aplicació pasta blanca AL
aplicació pasta roja AR
aplicació pedres AP
baquetons BA
barbotina BB
bigoti BI
botons BO
calada CA
cordons digitacions CD
cordons incisió CI
cordons impressió CM
cordons llisos CL
cordons pessigats CP
ditada DI
esgrafiada ES
excisa EX
impresa canya/os IO
impresa cardial IC
impresa cistelleria IL
impresa digitada ID
impresa espàtula IE
impresa estampillada NP
impresa pinta LL
impresa punxó MA
impresa puntillada MG
impresa raspatllada MO
impresa teixit IT
impresa ungulada IU
impresió fent incisió IM
impressions diverses IF
incisa IN
incisa pintada NP
llengüeta LL
mamellons MA
mangra MG
motlle MO
mugró MU
ondulació en vora OV
perforada PF
pessigada PE
pintada blanca PB
pintada negra PN
pintada roja PR
pintada roig-marronós PM
polícroma PP
pseudoexcisa PS
rodeta RO
vernís roig VR

6. PASTA

grollera GO
grollera oxidada GO
grollera reduïda GR
grollera mixta GM
acurada oxidada AO
acurada reduïda AR
acurada mixta AM
acurada bescuitada AB
grollera bescuitada GB
bescuitada BE
caolinítica CA

7. ACABATS

allisat AL
allisat amb fang AF
arenós AR
brunyit BR
encastació de fang EF
engalbat EN
esmaltat EM
espatulat ES
estriat ET
marques terrisser MT
pàtina cendrosa PC
pentinada PE
pintat PI
rugós RU
strice ST
vernissat VE
vidrat VI

METALL

1. CLASSIFICACIÓ

20000	indeterminat
20001	bronze
20002	ferro
20003	plata
20004	or
20005	plom
20006	aleacions diverses
20007	altres metalls
20008	coure

2. FORMA

agulla	AGU
agulla de cap	AGC
alabarda	ALB
àncora	ANC
anell	ANL
anella	ANE
arracada	ARR
arreus de cavall	ARC
artefacte indeterminat	ATI
ast	AST
bala	BAL
barra	BRR
bola/boleta	BLT
bomba	BOM
botó	BOT
braçalet	BRA
braser	BRS
cadena	CAD
clau	CLA
dena	DEN
destral	DRT
diadema	DMA
didal	DID
elements de carro	ECR
elements religiosos	ERE
enformador	ENF
escarpa	EPA
escòria	ESR
escultura	ESC
escut	EST
espasa	ESP
falcata	FAL

fibula indeterminada	FBI
fibula anular	FAN
fibula d'apèndix caudal	FAC
fibula de bucla	FBU
fibula de naveta	FNA
fibulade pivot	FPV
fibula doble ressort	FDR
fibula indígena de colze	FIC
figura antropomorfa	FAN
figura zoomorfa	FZM
fil/frag. riscle/anell/braçalet	FFR
frontissa	FTS
ganivet	GNV
gerra	GER
globelet	GOB
llingot	LIN
mirall	MRL
moneda	MON
pectoral	PEC
penjant	PJA
pinces	PNC
placa	PLC
pondius	PON
punta fletxa	PFL
punta llança/javelina	PLJ
punxó	PNX
punyal	PNY
serra	SER
sivella	SIV
vas	VAS
xinxeta	XIN

3. TÈCNICA

forja	FJ
fosa	FS
cisellar	CS
repussar	RP
calat	CL

VIDRE

1. CLASSIFICACIÓ

30000	vidre
30001	pasta vítrea
30002	cristall
30003	escòria

2. DEFINICIÓ DEL FRAGMENT

sense forma	SF
sense definir	SD
perfil sencer	PS
vora	VO
nansa	NA
arrencament de nansa	AN
coll	CO
carena	CR
llavi	LL
fons	FO
peu	PE
pivot	PI
bec	BE
pom/agafador	AG
escòria	ER
boca	BO

3. FORMA

fragment no definit	VIN
ampolla	AMP
amforisc	VAR
barreta	BAR
bol	BOL
camafeu	VCS
copa	COP
dena	DEN
element construcció	VEC
element d'ús funerari	VEF
element d'ús personal	VEP
flascons	VFL
gerra	GER
plat	PAT
plata	PLA
setrill	SET
ungüentari	UGU
vas	VAS

4. TÈCNICA

realització no definida	VIN
vidre-mosaic	AMP
motlle decorat	VAF
motlle baix relleu	MB
motlle volum rodó	MR
poliment	VL
tallat	VT
gravat	VG
amb aplicacions	VA
fondi d'or	VO
pintat	VP
bufat	VG

MATERIAL LÍTIC

1. CLASSIFICACIÓ

40000	indeterminat	Anell	ANE
40001	sílex	artefacte indeterminat	ATI
40002	quars	artefacte no defini	ATD
40003	jaspi	baix relleu	BAR
40004	granit	bala	BAL
40005	arenisca	bola	BLA
40006	volcànic	braçalet	BRA
40007	micaesquist	braçalet d'arquer	BÇA
40008	caliça	cassoleta	CTA
40009	marbre	dena	DEN
40010	alabastre	enformador	ENF
40011	conglomerat	escultura	ESC
40012	travertí	figura zoomorfa	FZM
40013	pissarra	figura antropomorfa	FAN
40014	pedres precioses	gresol	GES
40015	minerals	inscripció	INS
40016	fòssils	mà de molí	MMO
40017	rierencs	molí barquiforme	MBA
40018	calcària	molí (roda)	MOL

2. FORMA

pedra tallada no retocada ascla	ASC	motlle de fundició	MFU
pedra tallada no retocada fulla	FLL	peça circular foradada	PCF
pedra tallada no retocada rebuig	REB	peça circular no perforada	PCN
nucli fragmentat	FNU	pedestal	PED
nucli amb còrtex	NCO	penjant	PJA
nucli sense còrtex	NSC	placa	PLC
pedra retocada perforador	PFD	placa decorada	PDC
pedra retocada gratador	GRA	placa foradada	PFD
pedra retocada rascadora	RAS	punyal	PNY
pedra retocada làmina de dors	LDO	sarcòfag	SAR
pedra retocada làmina retocada	LRE		
pedra retocada punta de dors	PDO		
pedra retocada punta (retoc simple)	PUN		
pedra retocada geomètric	GEO		
pedra retocada denticulat	DNT		
pedra retocada truncadura	TRU		
pedra retocada punta de fletxa	PFL		
pedra retocada osca	OSC		
pedra polida cisell	CIS		
pedra polida destrat	DTA		
allisador	ALS		
àncora	ANC		

MATERIALS CONSTRUCCIÓ

1. CLASSIFICACIÓ

50000	alabastre
50001	arenisca
50002	elements ceràmics
50003	estuc/arrebossat
50004	fusta
50005	ímbrex
50006	indeterminat
50007	maó
50008	marbre
50009	morter
50010	mosaic
50011	tessel·les
50012	opus signinum
50013	pintura/estuc pintat
50014	rajoles
50015	tegula
50016	tegula “mammata”
50017	tegula de suports
50018	terracotes
50019	tovots/tapial
50020	cornisa
50021	columna
50022	capitell
50023	carreu
50024	antefix
50025	canonada
50026	gàrgola
50027	tubuli
50028	teula vidrada
50029	teula
50030	rajola blanca i blava (XVI)
50031	rajola blanca i blava moderna (XVII-XVIII)
50032	rajola polícroma (XVIII- XIX)
50033	rajola polícroma anterior (XVIII)
50034	rajola polícroma anterior (XVIII)
50035	canaló
50036	motllura
50037	rajola vidrada
50038	totxana

MATÈRIA ORGÀNICA

1. CLASSIFICACIÓ

60000	matèria orgànica general
60001	os
60002	ivori
60003	closca
60004	fusta treballada
60005	teixit
60006	cuïro
60007	vegetals
60008	paper
60050	restes antropològiques
60051	macrofauna
60052	microfauna
60053	fauna aquàtica
60054	malacofauna
60055	fusta no treballada
60056	carbó
60057	granes
60058	fauna terrestre no definida

2. FORMA

Agulla	AGU
agulla de cap agulla o punxó	AGC
ampolla	AMP
anell	ANE
aplic	APL
artefacte d'os/petxina/ibori	OPI
artefacte no definit	AND
beiana	BEI
bossa	BSA
botó	BOT
braçalet	BRA
caixa	CXA
calçat	CÇA
cistell	CTL
cistelleria	CIS
corda	CDA
corn tallat	COT
cullera	CUL
cullereta tocador	CUT
dau	DAU
dena	DEN
dent decorada	DTD

dent perforada	DTP
diari	DIA
enformador	ENF
espàtula	ESP
falange decorada	FLD
figura antropomorfa	FAN
figura zoomorfa	FZM
fitxa de joc	FIJ
frontissa	FTS
fus	FUS
fusta frag. indet.	FFI
fusta construcció naval	FCO
fusta construcció	FCN
ganxet	GAN
mànec	MEC
marcador	MCD
penjant	PJA
petxina frag. polida	POP
pinta	PNT
polidor	PUL
punta fletxa	PFL
punxó	PNX
punyal	PNY
raspall	RAS
resquill apuntat	RQA
sabates	SAB
tapadora	TAP
teixit	TXI
ullal porc sengñar tallat	UPS

3. TÈCNICA

matèria prima sense modificar	MPS
matèria prima en procés de fabricació	MPF
matèria prima modificada	MPM

MOSTRES PER A ANÀLISIS

70000	terra
70001	morter
70002	pedra
70003	metall
70004	carbó (anàlisi antracològica)
70005	pol·len
70006	granes
70007	llavors
70008	carbó (C-14)

Documentació gràfica

Documentació fotogràfica

Fotografia núm. 1.

Vista general de part de la zona intervinguda: carrer de Picalquers fotografiat mirant al sud-est.

Fotografia núm. 2.

Vista general de part de la zona intervinguda: carrer de Picalquers fotografiat mirant al nord-est (al fons, carrer d'en Roig).

Fotografia núm. 3.

Obrer treballant amb el martell compressor (extracció de la u. e. 101).
Fotografia efectuada mirant al nord-est.

Fotografia núm. 4.

Màquina retroexcavadora treballant a la Rasa 100 (mirant al nord-est).

Fotografia núm. 5.

Rasa 100. S'aprecien les u. e. 101 i 102. Mirant al nord-est.

Fotografia núm. 6.

Tall estratigràfic de la Rasa 100. S'hi poden observar les u. e. 101 i 102.
Fotografia feta davant del núm. 6 del carrer de Picalquers, mirant al sud-oest.

Fotografia núm. 7.

Tall estratigràfic de la Rasa 100. S'hi poden observar les u. e. 101 i 103.
Fotografia feta davant del núm. 2 del carrer de Picalquers, mirant al nord-oest.

Fotografia núm. 8.

Obrers col·locant tub per a cable elèctric a la Rasa 100, mirant al nord-est.

Documentació planimètrica

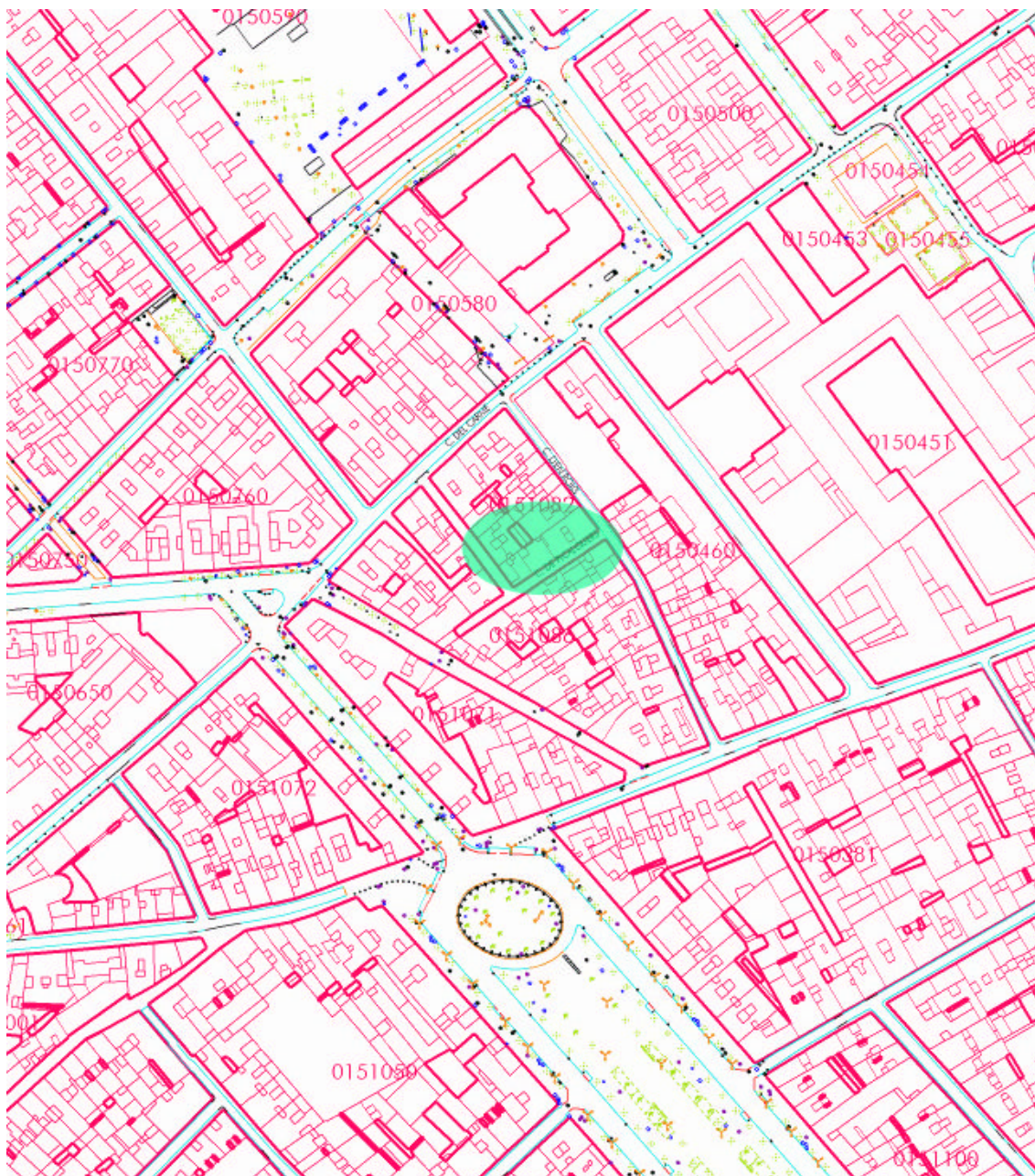

Figura A.

En verd, zona objecte de la intervenció arqueològica preventiva.

